RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS
ETIKOS KOMISIJA

SPRENDIMAS
DĖL RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS MERO KAZIMIERO RAČKAUSKIO ELGESIO

2026 m. spalio 26 d.
Radviliškis

Radviliškio rajono savivaldybės tarybos Etikos komisija (toliau – Komisija), išnagrinėjusi Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nario Gedimino Lipnevičiaus 2026 m. rugpjūčio 18 d. raštą „Papildomi paaiškinimai ir reikalavimai dėl Kazimiero Račkauskio elgesio tyrimo iš esmės (Vykdant Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2026-08-05 sprendimą Nr. IGN-2026/29)“ (toliau – Raštas), Rašto priede pateiktą mero Kazimiero Račkauskio elgesio faktų chronologinę suvestinę, Radviliškio rajono savivaldybės tarybos posėdžių vaizdo ir garso įrašus, Savivaldybės tarybos veiklos reglamento nuostatas ir kitą tyrimo metu surinktą medžiagą,

n u s t a t ė:

I. TYRIMO PAGRINDAS IR DALYKAS

1. Komisija 2026 m. rugpjūčio 18 d. gavo Gedimino Lipnevičiaus Raštą, kuriame pareiškėjas nurodė papildomas aplinkybes dėl Radviliškio rajono savivaldybės mero Kazimiero Račkauskio elgesio Savivaldybės tarybos posėdžių metu ir prašė atlikti tyrimą dėl, pareiškėjo vertinimu, sistemingų mero veiksmų, ribojančių jo ir kitų opozicijos tarybos narių teises.

2. Pareiškėjas teigė, kad meras, pirmininkaudamas Savivaldybės tarybos posėdžiams, sistemingai nutraukia tarybos narių pasisakymus, neleidžia užduoti klausimų, nepagrįstai riboja jų teisę dalyvauti diskusijoje bei vartoja asmeniškai žeminančią retoriką. Pareiškėjo vertinimu, tokie veiksmai neatitinka valstybės politikui taikomų elgesio principų. Rašte taip pat teigiama, kad mero diskrecija organizuoti Tarybos posėdį nėra absoliuti ir negali būti naudojama tarybos nario mandatui suvaržyti.

3. Pareiškėjas prašė atlikti tyrimą dėl sistemingų mero veiksmų, vaizdo įrašus vertinti visame jų kontekste ir priimti motyvuotą sprendimą, atskirai teisiškai įvertinant kiekvieną prie Rašto pridėtoje chronologinėje suvestinėje nurodytą faktą.

4. Komisija Raštą nagrinėjo kaip atskirą kreipimąsi ta apimtimi, kuria jame nurodytos naujos, ankstesnio 2026 m. gegužės 25 d. prašymo dalyku nebuvusios aplinkybės. 2026 m. balandžio 30 d. Tarybos posėdžio Nr. 29 32 klausimo svarstymo metu įvykęs epizodas šiame tyrime pakartotinai nevertintas, nes dėl jo Komisija jau buvo atlikusi atskirą vertinimą, vykdydama Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2026 m. rugpjūčio 5 d. sprendimą Nr. IGN-2026/29.

II. KOMISIJOS NUSTATYTOS APLINKYBĖS

Dėl 2026 m. vasario 12 d. Tarybos posėdžio Nr. 27 1 klausimo

5. Pareiškėjas nurodė, kad 2026 m. vasario 12 d. Tarybos posėdžio metu meras nutraukė jo pasisakymą. Ši aplinkybė pareiškėjo nurodyta ties posėdžio vaizdo įrašo 1:12:40 laiko žyma.

Komisija, peržiūrėjusi visą atitinkamą posėdžio vaizdo įrašo fragmentą, nustatė, kad tarp mero ir G. Lipnevičiaus vyko abipusė diskusija, kurios metu G. Lipnevičius taip pat pertraukinėjo merą. Nenustatyta, kad pareiškėjui būtų nesuteikta galimybė išdėstyti savo poziciją ar kad mero veiksmais būtų siekta nepagrįstai apriboti tarybos nario teisę dalyvauti diskusijoje. Pareiškėjo pateiktas atskiro diskusijos momento apibūdinimas neatspindi viso pokalbio konteksto.

Dėl 2026 m. gegužės 28 d. Tarybos posėdžio Nr. 30 1 klausimo

6. Pareiškėjas teigė, kad meras iš jo tyčiojosi, neva sumaišydamas G. Lipnevičiaus klausimą dėl kapinių tvoros su miesto centre esančia tarybos nario tvora. Komisija nustatė, kad meras iš pradžių kitaip suprato pareiškėjo klausimą, tačiau G. Lipnevičiui jį patikslinus diskusija buvo tęsiama, į klausimą buvo atsakyta, o tarybos nariui buvo suteikta galimybė papildomai jį tikslinti. Vertindama visą diskusijos kontekstą Komisija nenustatė objektyvių duomenų, leidžiančių mero elgesį vertinti kaip tyčiojimąsi, tarybos nario žeminimą ar jo teisės dalyvauti diskusijoje ribojimą.

Dėl 2026 m. gegužės 28 d. Tarybos posėdžio Nr. 30 2 klausimo

7. Pareiškėjas nurodė, kad meras jį įžeidė teigdamas, jog šis „apsikvailino“, o vėliau grubiai nutraukė diskusiją. Komisija nustatė, kad šis pasakymas buvo pavartotas vykstant aktyviai abipusei politinei diskusijai dėl Baisogalos stadiono projekto ir pareiškėjo pateikiamų kitų savivaldybių stadionų projektų kainų palyginimo. G. Lipnevičiui buvo suteikta galimybė užduoti klausimus, juos tikslinti, nesutikti su mero pateikiamais argumentais, pateikti savo turimus duomenis ir pasisakyti. Pats pareiškėjas diskusijos metu pertraukinėjo merą ir nukrypo nuo svarstomo klausimo esmės. Komisija pažymi, kad žodis „apsikvailinot“ nėra tinkamiausia oficialios politinės diskusijos formuluotė. Tačiau, vertinant ne izoliuotą žodį, o visą jo pasakymo kontekstą, diskusijos abipusiškumą, jos dalyką ir tai, kad pareiškėjui nebuvo apribota galimybė išdėstyti savo poziciją, nėra pagrindo šį mero pasakymą kvalifikuoti kaip Valstybės politikų elgesio kodekso pažeidimą.

Dėl 2026 m. gegužės 28 d. Tarybos posėdžio Nr. 30 6 klausimo

8. Pareiškėjas nurodė, kad 2026 m. gegužės 28 d. Tarybos posėdžio metu meras grubiai nutraukė jo paklausimą (posėdžio vaizdo įrašo laiko žyma – 0:51:30). Komisija nustatė, kad G. Lipnevičiaus pirmasis klausimas nebuvo tiesiogiai susijęs su svarstomu Radviliškio autobusų stoties modernizavimo klausimu, o tolesnėje diskusijoje pareiškėjas pateikė interpretacijas apie galimą būsimą investuotoją, nors investuotojo atrankos procedūra tuo metu dar net nebuvo pradėta. Mero veiksmai buvo susiję su diskusijos grąžinimu prie svarstomo darbotvarkės klausimo, o ne su siekiu apriboti tarybos nario teisę užduoti klausimus.

9. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad 2026 m. gegužės 28 d. Tarybos posėdžio metu meras, pats paklausęs, ar tarybos narys turi daugiau klausimų, vėliau grubiai jį nutraukė ir neleido pasisakyti (posėdžio vaizdo įrašo laiko žyma – 1:07:20). Komisija, įvertinusi ne vien pareiškėjo nurodytą momentą, bet visą klausimo svarstymą, nustatė, kad G. Lipnevičius uždavė kelis klausimus, dalis jų nebuvo tiesiogiai susiję su svarstomu klausimu, diskusijoje išsakė teiginius apie galimą korupciją, pateikė savo subjektyvius vertinimus, turėjo galimybę pasisakyti, o po balsavimo jam dar buvo suteikta galimybė replikuoti. Komisija nenustatė, kad meras būtų nepagrįstai užkirtęs pareiškėjui galimybę įgyvendinti tarybos nario teisę dalyvauti klausimo svarstyme.

Dėl 2026 m. gegužės 28 d. Tarybos posėdžio Nr. 30 8 klausimo

10. Pareiškėjas kaip asmeninio puolimo pavyzdžius nurodė mero pasakymus: „Žiūrėkit, gerbiamas Gediminai, jau apie savo teistumus gal pakalbėkit kitą kart“ ir „Kad būtų ką nors protingo pasakytumėt, tai leisim.“

11. Komisija nustatė, kad šie pasakymai nuskambėjo vykstant aštriai abipusei politinei diskusijai. G. Lipnevičiaus pasisakyme buvo pateikiami ne tik su svarstomu klausimu tiesiogiai susiję argumentai, bet ir subjektyvūs politiniai vertinimai bei kiti klausimai. Pareiškėjo pasisakymas truko apie tris minutes, o po balsavimo jam papildomai buvo suteikta galimybė replikuoti.

12. Komisija vertina, kad nurodytos mero frazės yra aštrios, o politinės diskusijos kultūros požiūriu tokios formuluotės nėra skatintinos. Tačiau Valstybės politikų elgesio kodekso reikalavimų laikymasis negali būti vertinamas izoliuojant atskirą frazę nuo jos pasakymo aplinkybių. Atsižvelgusi į visą diskusijos kontekstą, jos abipusį ir poleminį pobūdį, pareiškėjo paties vartotą retoriką, svarstomo klausimo ribų peržengimą bei faktą, kad pareiškėjui buvo suteikta reali ir pakankama galimybė išdėstyti savo poziciją, Komisija nenustatė pakankamo pagrindo šias mero frazes pripažinti Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) 4 straipsnio 1, 5 ar 6 punktuose nustatytų principų pažeidimu.

Dėl mero elgesio tarybos narės J. Margaitienės atžvilgiu

13. Pareiškėjas nurodė, kad 2026 m. vasario 12 d. Tarybos posėdyje meras nutraukė J. Margaitienės klausimą dėl mokyklų remonto ir neleido jai baigti kalbėti. Komisija, peržiūrėjusi vaizdo įrašą, nustatė, kad nors tarybos narės mikrofonas tam tikru momentu išsijungė, meras suteikė J. Margaitienei galimybę baigti kalbėti. Todėl pareiškėjo teiginys, kad meras neleido tarybos narei pabaigti pasisakymo, nepasitvirtino.

14. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad klausimo dėl šaligatvių metu meras J. Margaitienės klausimą nutraukė ironiška replika „tobulą biudžetą jūs patvirtinot. Ačiū“. Komisija, įvertinusi visą diskusijos kontekstą, nenustatė mero pasisakyme tarybos narę žeminančių, įžeidžiančių ar kitaip akivaizdžiai nepagarbių teiginių. Mero replika vertintina politinės diskusijos kontekste ir savaime nesudaro pagrindo konstatuoti Valstybės politikų elgesio kodekso pažeidimą.

III. DĖL PAREIŠKĖJO NURODYTO MERO ELGESIO SISTEMIŠKUMO

15. Komisija atskirai įvertino pareiškėjo teiginį, kad jo nurodyti epizodai sudaro nuoseklų mero elgesio modelį, kuriuo sistemingai ribojamos opozicijos tarybos narių teisės.

16. Ištyrusi pareiškėjo nurodytų Tarybos posėdžių vaizdo ir garso įrašus bei įvertinusi kiekvieną epizodą visame jo kontekste, Komisija nenustatė pasikartojančio mero elgesio modelio, kuriuo būtų siekiama riboti G. Lipnevičiaus ar kitų opozicijos tarybos narių teisę dalyvauti Tarybos posėdžiuose. Tyrimo medžiaga patvirtina, kad G. Lipnevičiui buvo suteikiama galimybė užduoti klausimus, juos tikslinti, pasisakyti ir replikuoti. Atskirais atvejais posėdžio pirmininko įsiterpimas buvo susijęs su klausimų sąsaja su svarstomu darbotvarkės klausimu, pasisakymo trukme, klausimų skaičiumi arba būtinybe užtikrinti Tarybos posėdžio tvarką.

17. Vien tai, kad posėdžio pirmininkas naudojasi jam suteiktais įgaliojimais organizuoti posėdį, prašo kalbėti svarstomu klausimu, kontroliuoja pasisakymo laiką ar užbaigia diskusiją, savaime negali būti vertinama kaip tarybos nario mandato ar politinių teisių ribojimas. Tokie veiksmai turi būti vertinami pagal konkretaus atvejo aplinkybes. Komisijos ištirtais atvejais nenustatyta, kad šie įgaliojimai būtų naudoti siekiant diskriminuoti pareiškėją ar kitus opozicijos tarybos narius.

IV. KOMISIJOS VERTINIMAS IR IŠVADA

18. Komisija pareiškėjo nurodytas aplinkybes vertino Kodekso 4 straipsnio 1, 5 ir 6 punktuose įtvirtintų pagarbos žmogui ir valstybei, padorumo bei pavyzdingumo principų aspektu. Pagarbos žmogui ir valstybei principas įpareigoja valstybės politiką laikytis žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrinti, padorumo principas – elgtis deramai pagal einamas pareigas ir vengti situacijų, kai politiko elgesys kenktų jo ar institucijos reputacijai ir autoritetui, o pavyzdingumo principas – deramai elgtis visuomenėje ir laikytis visuotinai pripažįstamų dorovės, moralės ir etikos normų.

19. Kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad savivaldybių tarybose valstybės politikų elgesio tyrimą atlieka savivaldybių tarybų sprendimu sudarytos etikos komisijos. Kodekso 7 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad Komisija, atlikusi tyrimą, vertina tyrimo metu surinktus duomenis ir priima Kodekso 9 straipsnyje numatytus sprendimus.

20. Komisija, įvertinusi kiekvieną pareiškėjo nurodytą epizodą atskirai ir jų visumą, nenustatė, kad meras Kazimieras Račkauskis būtų nepagrįstai ribojęs G. Lipnevičiaus ar kitų opozicijos tarybos narių teisę užduoti klausimus, pasisakyti ar kitaip dalyvauti Tarybos posėdžiuose.

21. Komisija taip pat nenustatė objektyvių duomenų, leidžiančių konstatuoti, kad mero elgesys sudarytų sistemingą opozicijos tarybos narių teisių ribojimo modelį.

22. Atskiros mero pavartotos frazės gali būti vertinamos kaip aštrios ar politinės diskusijos kultūros požiūriu nekorektiškos, tačiau, įvertinus jų vartojimo aplinkybes, visą diskusijos kontekstą, jos abipusį ir poleminį pobūdį bei tai, kad tarybos nariams buvo sudaryta reali galimybė dalyvauti svarstant klausimus, Komisija nenustatė pagrindo konstatuoti Kodekso 4 straipsnio 1, 5 ir 6 punktuose nustatytų pagarbos žmogui ir valstybei, padorumo ir pavyzdingumo principų pažeidimo.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnio 1, 5 ir 6 punktais, 7 straipsnio 11 dalimi ir 9 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Radviliškio rajono savivaldybės tarybos Etikos komisija

n u s p r e n d ž i a:

1. Konstatuoti, kad Radviliškio rajono savivaldybės meras Kazimieras Račkauskis Gedimino Lipnevičiaus 2026 m. rugpjūčio 18 d. rašte „Papildomi paaiškinimai ir reikalavimai dėl Kazimiero Račkauskio elgesio tyrimo iš esmės“ ir jo priede nurodytais veiksmais nepažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnio 1, 5 ir 6 punktuose nustatytų pagarbos žmogui ir valstybei, padorumo ir pavyzdingumo principų.

2. Apie Komisijos atliktą tyrimą ir priimtą sprendimą pranešti Gediminui Lipnevičiui, Radviliškio rajono savivaldybės merui Kazimierui Račkauskiui ir Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai.

3. Sprendimą paskelbti Radviliškio rajono savivaldybės interneto svetainėje.

Šis sprendimas per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo arba įteikimo valstybės politikui, dėl kurio priimtas sprendimas, dienos gali būti skundžiamas Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai.

Komisijos pirmininkas Romas Kalvaitis